

RS AU § 153   Strategiskt arbete kring hedersproblematik

Ärendenummer: RS 2023/339

Arbetsutskottets förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Regionstyrelseförvaltningen fick 2023-01-24 (RS § 22) i uppdrag att återkomma till regionstyrelsens arbetsutskott med en fördjupad diskussion om det strategiska arbetet kring hedersproblematik.

Idag finns strategiska dokument som beskriver arbetet för att stoppa mäns våld mot kvinnor. Hedersproblematik omfattas av dessa skrivningar eftersom det bygger på starkt patriarkala och heteronormativa föreställningar. De dokument som åsyftas är Vårt Gotland 2040 Regional utvecklingsstrategi för Gotland (RUS). Inom prioriteringen Främja hälsa, delaktighet och trygghet, ingår Värna en trygg uppväxt fri från våld, som en av inriktningarna. Inriktningen innebär att arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor behöver stärkas, samt att ingen ska utsättas för eller bevittna våld i hemmet, vare sig som vuxen eller barn. Det är en förutsättning för en bra och trygg uppväxt.

Arbetet beskrivs även i Genomförandeprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland 2023–2027. Mål 4.5 Våld förebyggs, upptäcks och stöd erbjuds, beskriver vikten av samverkan. Ett prioriterat insatsområde är just insatser för att minska utsatthet i form av hedersrelaterat våld och förtryck. Det innebär att i det arbete som pågår och påbörjas inom ramen för genomförandeprogrammet omhändertas hedersproblematiken på ett strategiskt sätt. Det finns regionala och lokala strategiska nätverk, som kontinuerligt arbetar med hedersproblematiken inom arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Hur förvaltningarna strategiskt arbetar för att förebygga, upptäcka och erbjuda stödja den typ av våld som hederskultur innebär beskrivs nedan.

Några exempel på vad som görs idag

Förälder i nytt land är en kurs i föräldraskap som tre förvaltningar samverkar kring, utbildnings- och arbetslivförvaltningen, socialförvaltningen och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Kursen ges på modersmål av föräldrastödjare som genomgått en särskild utbildning för detta. Detta är resultatet av att flera olika enheter tidigare gjort egna försök som varit mindre effektiva. I samverkan kom man fram till att göra en gemensam insats. Nu når man fler familjer och stödet blir mer mångfacetterat. De utbildade föräldrastödjarna är bland annat familjebehandlare, integrationshandläggare och modersmåls lärare. Kursen bedrivs idag som ett projekt finansierat av § 37-medel från Länsstyrelsen. Planen framåt, för 2024 är att den ska implementeras i ordinarie verksamheter.

Samordningen planeras ligga hos Arbetsliv och etablering (UAF), men föräldrastödjare och deltagare ska även fortsättningsvis rekryteras från alla tre förvaltningar. I kursen ges utrymme för att diskutera hederskultur och de förväntningar som finns i svenska samhället. Där påtalas vid upprepade tillfällen vikten av att det i Sverige ses som ansvarsfullt att söka stöd när man upplever att man inte har kontroll eller när någon mår dåligt. De olika träffarna behandlar utmaningar som kan uppstå på olika sätt under ett barns uppväxt.

Utbildnings- och arbetslivförvaltningen: under våren 2023 genomförde både strategen för jämställdhet från Länsstyrelsen och Region Gotland tillsammans en föreläsning kring hederskultur för personal i Gotlands förskolor. Utbildningen handlade om hur man kan förebygga, upptäcka och stödja utsatta personer. Förskolan och utbildnings- och arbetslivförvaltningen har gjort stora satsningar på att utbilda personalen inom områdena genus, jämställdhet och våldsprevention delvis i samarbete med Nina Rung. Detta har bidragit till en ökad medvetenhet och vaksamhet bland personalen för signaler om förtryck och våld

Skolsköterskorna inom barn- och elevhälsan genomför hälsosamtal regelbundet med eleverna. Där finns utsatthet som ett område att samtala om. Dessutom får samtliga elever i åk 2 besök av en kurator som informerar om barns rättigheter och skyldigheter utifrån barnkonventionen.

Socialförvaltningen: genomförandet av socialförvaltningens plan för arbete mot våld i nära relationer 2022-2023 pågår. En person arbetar heltid inom myndighetsavdelningen för att samordna dessa insatser. Socialnämnden och socialtjänsten har ett helhetsansvar att se till olika behov för olika målgrupper såsom personer utsatta för hederskultur, barn som bevittnat våld, våldsutsatta, samt våldsutövare. Verksamheten utbildar personalen inom området heder och hedersrelaterat våld och förtryck och har rutiner för hur man frågar om våld. I förvaltningen finns nyckelpersoner som har regelbundna träffar för att stödja varandra och driva utveckling.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen: inom barnhälsovårdsprogrammet tillfrågas föräldrar vid sex olika tillfällen om psykosociala riskfaktorer. En av frågorna rör våld, vilket innefattar hederskultur.

Existerande nätverk: inom ramen för Integrationsrådet som samordnas av Länsstyrelsen, har frågan om att genomföra en kunskapshöjande insats kring hederskultur kommit upp. I dagarna har man meddelat att de i november kommer att erbjuda en tvådagarskurs kring hedersproblematik. Utbildningen kommer att ha olika inriktningar utifrån olika målgrupper. Den genomförs av Jämställdhetsmyndigheten.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningens bedömning är att det strategiska arbetet kring hederskultur fungerar. Vad verksamheterna ändå efterfrågar är återkommande

kompetenshöjande insatser för personal för att aktualisera frågan och för att öka möjligheterna att upptäcka och stödja fler som lever i utsatthet. Detta önskemål samordnas och hanteras av enheten för social välfärd inom avdelningen för regional utveckling i överensstämmelse med genomförandeprogrammet Kraftsamling för hälsa och ett socialt hållbart Gotland.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att informationen tas emot.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Eva Flemming, strateg och Katrin Rindlaug, strateg, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2023-05-08